

Klintenæs

Billede fra 1989 efter at tømrermester Biskopstø har renoveret stuehuset.

Klintenæs i 2019

Indhold

Oversigt over fæstere og ejere	2
Historie.....	3
Gårdens oprindelige skel	20
Udstykning, tilkøb, forpagtning m.m.....	21
Navneindex	22

Oversigt over fæstere og ejere

1513	Oluf Persen.
1609	Morten Jørgensen.
1615	Niels Mogensen (Ibsen).
1630	Jens Nielsen (Mogensen).
1668	Christen Hansen (Mogensen).
1673	Jens Jacobsen (Mogensen).
1712	Rasmus Nielsen (Mogensen).
1735	Niels Rasmussen.
1740	Otte Andersen.
1741	Ole Larsen Bødker.
1758	Peder Hansen (Landsoldat).
1766	Enken Ane Hansdatter.
1768	Rasmus Haagensen (Frimand af Nyraad).
1771	Peder Larsen.
1787	Enken Ellen Mathiasdatter.
1788	Hans Thygesen - Går også under navnet Tøjesen – deraf navnet Tøjegaard.
1821	Anders Jørgensen.
1855	Enken Maren Hansdatter.
1861	Jens Andersen.
1890	Alfred Andersen.
1907	Jeppe Hansen.
1916	Konsortiet Baltica.
1922	Forlagsboghandler Juncker.
1924	Niels Hansen.
1948	Thomas Svendsen.
1985	Mogens Carstensen. Jorden lægges sammen med gård nr. 3-8. Bygningerne sælges til tømrermester Biskopstø. Klintenæs ophører som selvstændigt landbrug.

Historie

I "Mandtal- og Landgildelisten" fra 1513 ser vi, at fæsteren på denne gård hedder Oluf Persen. I gårdens landgilde er en ydelse, som er speciel, og som følger gården indtil hartkoms-matrikleme 1662-64 og -88, og som i sin natur må være af middelalderlig oprindelse, nemlig: "innebud, 1 mk." (inne = at bringe noget ind). Ifølge ordbøger er en "innebonde" en bonde, der har for lidt jord til at yde "ledning", og i stedet må han yde "inne" ved kongens bord. Bestemmelserne er optaget i såvel Jydske som Skånske og Sjællandske Lov fra 1200-tallet. Gården her var godt nok en halvgård, men ikke den mindste i byen, dog klart den mindste af de 8 østligste, der ifølge en nærmere undersøgelse i "De pløjede og de såede", har en helt anden forhistorie end de 8 vestligste.

Der er også en anden ejendommelighed ved gården her, nemlig det kendingsnavn, der følger fæsterne fra 1615 og over 100 år frem. I 1615 kom Niels Mogensen (Ibsen) til gården, og indtil 1735 hed hans efterfølgere "Mogensen", uanset hvilket navn de ellers havde. Desværre ikke helt konsekvent, for i nogle tilfælde optræder de under deres rette navn, hvilket af og til kan gøre det vanskeligt at identificere personerne nøjagtigt.

I lensregnskabet for 1609 møder vi Morten Jørgensen som fæster på gården. Vi ved ikke noget specielt om ham, men vi må formode, at han er fader til Peder Mortensen, som i 1626 fæster gård nr. 12-13 - Holberggården, og at han må have været mindreårig, da Morten Jørgensen dør i 1615.

Den næste fæster er Niels Mogensen (Ibsen), og vi må antage, at han er søn af Mogens Ibsen, Stenbjerge, (nedlagt landsby hvor nu Rosenfeldt ligger), og at hans søskende er Jep Mogensen, Stenbjerge senere Snertinge, og Kirsten Mogensdatter. Hun er først gift med en Søren ?? og får børnene Mogens og Kirsten. I 2. ægteskab blev hun gift med Hans Nielsen Griff, der efter hendes død bliver fæster af gård nr. 15-14 (Joensholm), og senere nr. 7-11 (Toftegård) her i Bakkebølle. Kirsten Mogensdatter og Hans Nielsen Griff har sønnerne Ole, Niels og Christen, den sidste skal vi senere træffe som fæster af gården her.

Vi må også antage, at Niels Mogensen allerede var gift og havde børn, da han fæstede gården. Af børn kender vi tre: Tyre, der først var gift med husmand Rasmus Madsen, senere med Søren Kaare, Græsbjerg, forhen Bakkebølle, gård nr. 13-2 (Diersdal), og nr. 8-17 (Kjølholm), søn af Ole Sørensen, nr. 7-11. Karen, som vistnok forblev ugift, og sønnen Jens Nielsen, der ved faderens død 1630 overtog gården her under navnet Jens Mogensen.

Jens Mogensen var gift 2 gange, måske 3, men vi kender kun navnet på hans sidste kone, nemlig Kirsten Rasmusdatter fra Vestenbæk, søster til Morten Rasmussen Piil, gård nr. 12-13 (Holberggården).

Efter "De Svenskes" hærgen i landet 1658-60, var egnen her så udpint, at ingen kunne svare den sædvanlige landgilde. I 1661 blev gården vurderet til at kunne svare 2 skp. rug, og da Jens Mogensen ikke er på restancelisten næste år, hvor ellers halvdelen af byens gårde stod, må det altså være lykkedes ham at få nogenlunde gang i bedriften.

I Stensby Tingbog ser vi, at den 3. april 1668 blev Søren Bruus (nr. 3-8), Laurs Børring (nr. 1-7, Fuglegården), Olle Kimmer (nr. 11-16, Rønholm) og Peder Jensen (nr. 2-6, Bødkegård) tilkaldt for at syne Jens Mogensen, der pludselig var død om søndagen, og de fandt, at han døde af skrøbelighed og sygdom. Det bemærkes, at han havde "drukket Offer" i Vordingborg torsdag og fredag. Forskere, der har beskæftiget sig med dette dødsfald, påstår, at det skal fortolkes sådan: Han var på en gevaldig druktur torsdag og fredag, så han drak sig ihjel! Det stemmer imidlertid ikke så godt overens med resultatet af skiftet, der blev holdt den 25. apr., og som viser, at når formue og besvær blev sat op mod hinanden, er der værdier for 95 Rd. til deling mellem enken og de 6 børn. Det tyder ikke på, at det var en drukkenbolt, der kunne have ødet det hele væk. Vi mener da også, at ovenstående er en fejlfortolkning, og vil her rehabilitere Jens Mogensens minde:

I "Calender for Aarene fra 1601 til 2200" ser vi, at i 1668 var Skærtorsdag og Langfredag den 19. og 20. marts, og vi formoder, at Jens Mogensen er død den 22. marts, og den 3. april er første tingdag efter påske, og derfor kan dødsfaldet først noteres her. Vi mener, at dødsfaldet har været lidt overraskende for naboerne, fordi de har set ham i kirken både Skærtorsdag og Langfredag, hvor han gik til alters, "drak Offer". ("Drikkeoffer" eller "at drikke Offer" er et begreb, som oprindeligt stammer fra hedensk tid, og som så er blevet overtaget af kristendommen, men i forbindelse med nadveren).

Ifølge skiftet var der altså 6 børn ved Jens Mogensens død i 1668. Kun to af dem følger vi videre i Bakkebølles historie, nemlig:

1) Anne, som var gift med Laurits Nielsen Stage, der netop havde overtaget fæstet på sin fødegård nr. 4-5 (Stagegaard), efter at den havde været mere eller mindre øde efter svenskernes hærgen, og Ole Pedersen Kræmmer vel havde rettet lidt op på den.

2) Sidsell, som endnu var ugift, men dog blev den ny kone på gården her, idet hun giftede sig med den ny fæster, som er den tidligere nævnte Christen Hansen fra Stenbjerg, søn af Hans Nielsen Griff og Kirsten Mogensdatter.

Om Christen (Hansen) Mogensen har vi faktisk ingen oplysninger. 1600-tallet giver ikke nutiden noget efter m.h.t. opfindsomhed i skatteopkrævning, og der findes en mængde lister over alt muligt. Mandtalslisten for 1671-72 siger således om grundlaget for personskatten af gård nr. 5:

"Chresten Mogensen, børn: Ingeborre, 1.
Tienere: Miehell Lolliche 16, Maren Pedersdatter 10.
Hans Kones Moder er gammel.
En Indsidderkvinde: Clara Erichs med 2 børn, 2 og 4 Aar".

Christen Mogensen døde kun fem år efter, at han havde overtaget fæstet, skiftet er afsluttet 16. 04. 1673. Vi ser her, at enken Sidsell Jensdatters laugværge er Hans Pedersen Stær, gård nr. 6-10 (Askemosegård). Der er to børn, Ingeborre på 2 år og Jens på 1 år, og deres formynder er farbroderen Niels Hansen i Studby. Søren Bruus og Laurits Pedersen Børring er

vurderingsmænd. Blandt ejendelene er opført 6 heste. Da han overtog gården 5 år tidligere, var der 7.

Gården skal drives videre, og den unge enke får hurtigt en bejler. I 1673 gifter hun sig med Jens Jacobsen, der nu overtager både fæstet på gården og Mogensen-navnet. Jens (Jacobsen) Mogensen er bror til Ole Jacobsen, gård nr. 9-12 (Rosnæs).

I "Restance-liste over Skat af Indsiddere 1681" står opført: "hos Jens Mogensen: 2 Indsiddere-quinde, Restance 1 Rd., 3 Mk. Disse tvende Quinde ere saa udarmede, at de maa betle deres Brød". I "Jordebog af 1683" kan vi se, at da gården her er en halvgård, skal Jens Mogensen kun give "halv Hovning ved Tredingen". Endvidere ser vi, at der ydes 5 Sk. i "Sengepenge". Disse "Sengepenge" er et beløb, som går til vedligeholdelse af en seng i portrummet til Vordingborg Slot!

Vi har flere forskellige oplysninger om Jens Mogensen fra Stensby Birks tingbøger. I 1684-udgaven ser vi: "den 5. sept: Olle Hansen barnefødt i Bakkebølle, Soldat ved Oberstleutnant Rantzau's Compagnie har kaldet Jens Mogensen Jacobsen i Bakkebølle til at lide for tjenesteløn. Jens Mogensens Quinde Sidsell Jensdatter mødte og sagde, at de ville betale i København". Da vi ikke hører mere om denne sag, må vi gå ud fra, at tjenestekarlen har fået sit tilgodehavende.

I 1686 findes en række vidneudsagn af navngivne personer, der den 17. januar 1686 har været med til et barselsgilde hos Jens Mogensen. Her var Christen Sørensen Møller fra Hulemose Mølle kommet op at diskutere med Lars Nielsen Stage, og efterhånden, som det svandt i brændevinsdunken, udviklede der sig et klammeri, som flere af de øvrige gæster var indblandet i. Da barselsgildet var slut, og folk red hjem, ulmede klammeriet stadig, og det udviklede sig til, at mølleren og Peder Olsen fra Vintersbølle "i jævne med Peder Piils Hus" kom op at slås, ovenikøbet med kniv, så de omkringstående frygtede, at "Peder Olsen ligger og myrer Christen Møller". Man fik dog skilt dem ad, uden at det kom til alvorlige skader, men sagen kom for retten. Da der den 19. februar 1686 skulle afsiges dom, mødte de to kamphaner op og "fremlagde en skriftlig Forligelse på ordineret Papir, hvorpaa de gave hverandre deres Hænder".

I 1710 verserer en retssag, hvor Jens Mogensen og hans søn Jacob står anklaget for at have pløjet et stykke ind på naboen, Jens Larsen Stages jord, "midt paa Ageren et Harvebed, i den østre Ende et halvt Harvebed og i den vestre Ende saa meget som 2 Furere". Ikke blot har de afpløjet ovennævnte af Jens Stages havremark, men de har også sået byg i det afpløjede stykke. Afslutningen kender vi ikke, men mon ikke Jens Stage har høstet byggen, de indkaldte vidner udtaler sig ihvertfald til hans fordel, og "Jens Mogensen og hans Søn mødte ikke".

1712 dør Jens Mogensen. Han bliver begravet 12. juni. Hvor mange børn, han havde, ved vi ikke, netop omkring 1680 begynder man at føre kirkebøger, og de første år er det kun begravelser, der opføres. I kirkebogen kan vi se, at der i 1681 begravnes et "Jens Jacobsens barn". I 1686 var der som tidligere nævnt barselsgilde, men der er intet opført i kirkebogen. I 1687 døbes Ane, i 1689 Karen, og i 1691 er opført "et dødfødt barn". I 1690 begravnes en søn, Christian, 9 år, og at der har været en søn Jacob, så vi jo i tingbogen. I 1712 bliver datteren Karen gift med Rasmus Nielsen, der overtager fæstet og Mogensen-navnet.

Om Karen og Rasmus Mogensen ved vi, at de ihvertfald får 5 børn: I 1715 begravet et barn, i 1716 døbes Niels, i 1718 Citset, i 1720 Anna og i 1722 Jens. At ikke alle når skelsår og alder kan vi se ud fra kirkebogen, der oplyser, at der er blevet begravet 3 "Rasmus Mogensens barn" i samme tidsrum uden nærmere navneoplysning. Af oplysninger om Rasmus Mogensen fra tingbogen har vi:

Den 25. 8. 1716 fremlyser Rasmus Mogensen 21 Gæs vurderet af Husmændene Jens Rasmussen og Jacob Abrahamsen til 4 Sk. pr. stk.", om ejermanden melder sig, ved vi ikke. i 1728 er der en dom: "Jens Stage i Bakkebølle søger og tiltaler Rasmus Mogensen ibd. for rede laante Penge, 7 Sletdaler, hvorfor han skal have pantsat en Jernkakkelovn, som staar i Rasmus Mogensens Stue og han i Brug haver - - - saa tilfindes Rasmus Mogensen at betale til Jens Stage de 7 Sletdaler tillige med Omkostninger 2 Sletdaler inden 15 Dage".

I forbindelse med denne retssag kan vi nævne, at da Rytterdistriktet i 1739 blev opdelt i 1. og 2. distrikt, foretog man en omfattende registrering af praktisk taget alt, hvad der kunne tælles. Af denne fremgår det, at 3 Bakkebølle-gårde, deriblandt Rasmus Mogensens, hverken havde bryggerkedel eller kakkelovn, så vi kan gisne om, hvorvidt gælden er blevet indfriet, eller Jens Stage har hentet sit pant.

Vi har tidligere flere gange været inde på, at ulovlig skovhugst af Bakkebølle-bønderne nærmest blev betragtet som en legal sport. At heller ikke Rasmus Mogensen har holdt sig tilbage, ser vi af følgende udskrift:

"1732, 18. Dec.: Søren Nielsen af Oringehus og Peder Tønnesen af Græsbjerg vandt hver for sig, at sidst afvigte Kornhøst en Nat kom - henimod 11 eller 12 - de neder til Bakkebølle Strand, hvor tvende Karle holdt hver med sin Vogn belæsset med Favnebrænde, som de skibede, deraf den ene var Jens Stages Karl og den anden hans Søn, som de fulgte fra Stranden og op i Jens Stages Gaard med nogle Stykker Brænde i den ene Vogn, Skibet kunde ikke indtage. Saa spurgte de Jens Stage hvorledes han turde skibe Favnebrænde, svarede Jens Stage, Skipperen fik lidt af ham og lidt af hans Naboer Rasmus Mogensen og Joen Nielsen.

Disse mødte og nægtede, at de ikke har skibet noget Favnebrænde, som Jens Stage skal have berettet, og det skal heller aldrig bevises dem. Jens Stage mødte og erklærede, han vidste ikke enten hans Naboer skibede Favnebrænde, end Skipperen berettede for ham.

Videre vandt Søren Nielsen og Hans Jørgen Erik, begge af Græsbjerg, at sidst afvigte September befandt de paa Lars Jeppesens Grund i Bakkebølle en Del Egefavnebrænde, som de ansaa for 3 Favne. Søren Nielsen og Peder Tønnesen vandt, at den 20. September skibede Lars Jeppesen af Bakkebølle Askebrænde og Pæretræsbrænde med to Vogne ned til Stranden, som de tog op og førte tilbage til Lars Jeppesens Gaard, samme Tid Rasmus Mogensen i Bakkebølle var og ved Stranden med to Vogne paalæsset med flakt Egefavnebrænde, og Hemming Nielsen af Bakkebølle var ligeledes

ved Stranden med to Vogne paalæsset med Egefavnebrænde, som de i lige Maade opbrugte til Rasmus Mogensens Gaard”.

I 1718 overtog Vordingborg Rytterdistrikt administrationen og forsøgte at inddrive påståede restancer for alle mulige skatter og afgifter helt tilbage fra 1708!!! Der protesteredes voldsomt, men selv fremlagte kvitteringer blev ikke taget for gode varer. Rasmus Mogensen er at finde på så godt som alle restancelister, og deraf må vi udlede, at hans økonomi nok ikke har været alt for god. Han holder dog gården til 1735, altså i 23 år, til han må overgive den til sønnen Niels, “formedelst paakommende Svaghed”. Hvornår Rasmus Mogensen dør, ved vi ikke, men i 1741 fæster han “halvparten af det Hus, som Tøgger Nielsen ikke længere alt kunne holde, men godvillig har afstanden”.

Da Niels Rasmussen fæster gården i 1735 var den på 21 fag med en brøstfældighed på 12 Rd., hvilket ikke var alarmerende. Besætning og sædekornets værdi, som skulle “ansvares” på stedet, var beregnet til 77 Rd., 21 Sk., og dertil “bekom han nogenledes Fornøjelse.” I indfæstning skulle betales 8 Rd., hvilket var ret normalt.

Det eneste, vi ved om Niels Rasmussen er, at han kun har gården i 5 år og bliver “frasiat paa Grund af Skatters Paadragelse og anden Gaardens Ruin”. Gården er faktisk kørt så langt ned, at den ny fæster må overtage den med mangler for 70 Rd. Niels Rasmussen bliver mærkeligt nok året efter sat til gård nr. 7-11 (Toftegård), se nærmere dér.

Samme år, 1740, skaffer Regimentsskriver Bolle Frederik Plum den nye fæster, Otte Andersen fra Kalvehave. Det gik således til:

Skovledgaarden var den mindste af de tre enliggårde i Kallehave sogn, idet den ved ryttergodsets oprettelse kun var på 22 fag, men velholdt og med en antagelig besætning. Dens hartkorn var på 4 td. 2 skp. 3 fjk. og 2 alb. I 1719 sad Rasmus Jensen og hans hustru som fæstere af gården. De var noget oppe i årene, men klarede sig ved en søns og datters hjælp. Ved forårssessionen i 1730 indskrives sønnen, Jens Rasmussen, for stedet mod at betale 20 Rd. i indfæstning. Dette beløb var usædvanlig højt og fortæller en del om fæstets værdi, i hvert fald for Jens Rasmussen, men selvsagt også noget om dennes formue-omstændigheder. Tre år efter siges det, at Jens Rasmussen er død, og at søsteren har giftet sig med Otte Andersen, og at denne nu er indskrevet for gården. Det blev Skovledgaardens sidste fæster, og måske også den ringeste, skønt han vel klarede sig trods uheld og modgang, bl.a. brændte gården for ham.

Men det var dog Regimentsskriver Plum, der fik den tanke, at man ved at nedlægge Skovledgaarden, flytte fæsteren til en gård i Bakkebølle, udlægge jorden til græsning for Kallehave-bøndeme og indrette fæstehuse af bygningerne, kunne tjene alle interesserede parter og ikke mindst Den kongelige Kasse “siden intet ved denne Forandring maa (vil) afgaa i de kongelige Contributioner”. Denne forandring finder vi beskrevet i “Vordingborg Rytterdistrikts Jordebogs Regnskab”, hvor der i regimentsskriverens indstilling til sessionen i 1740 står:

“ - nr. 5 som Niels Rasmussen i 3 Aar har beboet og nu derfra afsat (3-4-2-2) Restanz 22-3-1. Den ny Fæster Otte Andersen som 20. Jan blev tilsat dette Sted har jeg ikke alene maattet tilsige Frihed for denne Restanz, siden han ved Antagelsen bekom intet, men endog blev forstrakt med Vaarsæd (6 Td. Byg, 3 Td. Havre). Til Besætningens Forbedring efterdi intet ved Stedet var ikkun 6 daarlige Bester, hvoraf de 4 siden er bortdøde og 2 Kvæghøveder, som ligeledes er døde. Item til Bygningsforbedring, da Dommen udviser dets Slethed, er han dog ikke tilstaaet noget i Henseende han tilforn paaboede Schouledgaarden i Kalvehave Sogn, som efter Kgl. allernaadigst Resolution er udlagt til Græsgang for Kallehave By og fra bemeldte Gaard har medflyttet alt hvad der til Besætning hos ham fandtes, hvilket medfølgende Registreringsforretning udviser at beløbe sig til 37 Rd., 5 Mk. og i slig Henseende ikke videre kan komme H. M. Casse til Last til denne Gaards Istandsættelse”.

Otte Andersen blev altså flyttet fra Skovledgaard til Bakkebølle. Det ser imidlertid ud til, at han ikke har været den rigtige til at rette gården op, idet han allerede året efter “formedelst tilslagen Vanheld ikke længere kunne holde, men godvillig har afstanden”. Om den nærmere baggrund beretter Jordebogen i 1741:

“16. Marti Otte Andersen af Bakkebølle - - angaaende om Hjælp til hans øde Gaards Opbyggelse saavel som hans Kreatur til hans Avlings Drift, foruden hvad Kreatur han har mistet siden han kom til Gaarden. Dernæst fremstod Vidne Bent Andersen og Niels Nielsen begge af Bakkebølle som vandt at deres Nabo Otte Andersen har mistet og for hannem er bortdød siden han kom til sin Gaard næst forgangen Aars Foraar 4 Køer, 3 Stk. Ungkvæg, 4 Kalve og 4 Bester saa ved de og han har mistet Svin og Faar, men hvor mange af hver Slags ved de ikke. Forbemeldte Kreaturer er ikke døde formedelst Otte Andersens eller Folks Forsømmelses Skyld men af ulykkelig Vanheld, forklarende at han til sin Avlings Drift nu ikkun har 2 daarlige Bester hvormed han ikke kan komme nogen Vej saa at han ikke har Evne eller Raad til at forskaffe sig de nødvendige behøvende Bester.”

Her har vi altså baggrunden for Otte Andersens kortvarige fæste. Han flytter tilsyneladende tilbage til den nedlagte Skovledgård i Kalvehave, ihvertfald ved vi, at da hans kone døde i 1746 opgives tilholdsstedet som “Skovledhus”.

Den næste fæster af gården her er husmand Ole Larsen Bødker, som har gården de næste 17 år. Han havde i 1731 fæstet “det Hus som Rasmus Olsen Stær beboede og formedelst høje Alder og Svaghed havde afstanden”. Det er det hus, der nu har Lergravevej nr. 1. Ole Larsen overtager gården med en gæld på ikke mindre end 76 Rd., og de første år ser vi, at han flere gange er i økonomiske vanskeligheder.

I 1744 indser regimentsskriveren, at der må gøres noget og foranlediger, at landgilden nedsættes til godt det halve (dette gælder også gårdene nr. 3 og 7). Vi må her gøre opmærksom på et forhold, som måske kan være noget af forklaringen på, at økonomien i denne gård ofte synes at halte lidt her i 16-1700 årene:

Ved matriklen i 1662 fastsættes landgilden til godt 2 tdr. hartkorn, ved matriklen i 1664 nedsættes den til ca. halvdelen, 1 td. hartkorn, men ved matriklen 1688 sættes den til

godt 3. tdr. hartkorn, altså mere end en tredobling, og her har den stået indtil nu i 1744.

I 1746 får Ole Larsen eftergivet alle sine restancer "paa grund af den grasserende fordævelige Svagheds Hærgen", en kvægpest, som i perioden 1745-51 hærgede således, at der i disse år skal være døde over 2 mill. stk. kvæg iflg. en Dansk Statistik fra 1878.

Ole Larsen Bødker dør i 1758, og ved skiftet i oktober ser vi, at der var 6 børn, og at enken hedder Ane Hansdatter. Hendes nye ægtemand og gårdens nye fæster er landsoldat Peder Hansen, og dette fortæller os, at gården ikke var særlig attraktiv, idet det var sædvane, at man, såfremt ingen meldte sig frivilligt, tvang en landsoldat til at overtage fæstet.

At Ole Larsen ellers havde fået rettet noget op på gården, kan vi se af en bemærkning i fæstekontrakten, hvor der står, at "Fæsteren med alt på Stedet forefundne har været fornøjet og bliver ansvarlig". Vi ved faktisk intet om Peder Hansen, end ikke hvornår han døde, for kirkebogen for disse år er brændt. Men i Rytterdistriktets Tingbog ser vi følgende:

"1766, 30. Oktbr. Peder Hansens Enke af Bakkebølle beklagede sig at hun ved Vanheld havde mistet 3de Bester, som Peder Nielsen og Ole Nielsen vandt om - (begge Gaardmænd i Bakkebølle) - forklarede at nævnte Enke havde mistet 3de Bester, nemlig de 2de blev af Skrøbelighed formedelst Mangel paa Vinterfoder sad ??? Dyng i Byens Strandhauge og det 3die blev sendt bort paa Stensved Overdrev, saa at det siden ikke har kunnet opdage samme, men sluttet at det paa lige Maade som de andre er ombragt. Skaden anses for dem alle til 24 Rd. Tab. Kunde ellers give Enken det Vidnesbyrd, at hun i en Tid af 24 Aar flittigt havde stræbt efter sin Evne til Kongens Gaards Conservation, men nu er i de Omstændigheder ved disse Tab, at hun ikke uden Hjælp kan drive Gaardens Avling".

Ved skiftet efter Peder Hansen den 5. august 1766 ser vi, at han og Ane Hansdatter ikke har nogen fællesbørn. Hun driver tilsyneladende gården i 2 år, før Rasmus Haagensen "Frimand af Nyeraad" overtager fæstet, idet vi ved, at dette sker i 1768. Han gifter sig med enkens datter, (hvem af dem ved vi ikke, kirkebogen er brændt), og i den kontrakt, der oprettes, betinger "den gamle kone" sig fri husly på gården. Allerede 3 år efter, 1771, giver han imidlertid op og flytter tilbage til Nyråd, hvor han dør i 1784.

Den nye fæster på gården er Peder Larsen. Han er søn af Gyde Nielsdatter og Lars Jeppesen, gmd. på nr. 8-17 (Kjølholm). Han bliver gift med Ellen Mathiasdatter, som er datter af Mathias Andersen, hmd. og smed i Skovhuse. De får 6 børn, født mellem 1773 og -80, årstallene kan pga. den manglende kirkebog kun beregnes ud fra folketællingen. Peder Larsen dør i 1784, og Ellen Mathiasdatter står nu for gården i nogle år. I folketællingen 1787 ser vi, at hun nævnes som enke efter 1. ægteskab og har 4 hjemmeboende børn hos sig, nemlig Gyde Kirstine, 14 år, Kirsten, 13 år, Cidsel, 9 år og Karen, 7 år. Endvidere ser vi, at der på gården også bor en indsidder, Peder Skrædder, med kone og 3 børn.

Den 26. sept. 1788 bliver hun trolovet og 31. Okt. ægteviet til den 20 år yngre Hans Thygesen¹, født ca. 1760 som søn af Peder Thygesen, hmd. i Bakkebølle nr. 29b. Han bliver aldrig nævnt som Hans Pedersen, der jo egentlig burde være hans rette navn. Det synes udelukkende at skyldes hans dygtighed og personlighed, at Thygenavnet hæftes så fast til stedet, at det endog kunne hæftes ved de kommende ejere, mens Hans Thygesens børn og stedbarn ikke bærer dette tilnavn.

Skønt ret ung mand i bylauget gør Hans Thygesen sig dog stærkt gældende ved den omvæltning, der nu forestår Bakkebølle. Som udtryk for hans status i byen ser vi, at han fortsat forstod at hævde sig blandt byens bedste mænd. Han var således den ene af byens fire formænd, der i 1805 underskrev Anders Ladefogeds skøde på Gielfstedet. Han er lavværge såvel for Margrethe Hansdatter som Jakob Bendtsens enke og råder dem, da de sælger deres huse og ved flere andre lejligheder. Da Mads Pedersen i 1806 overdrager sin gård nr. 1-7 (Fuglegård), til Hans Fugl, er Hans Thygesen også tilkaldt som vidne, ligesom vi ofte træffer ham som fadder ved barnedåb på mange af byens gårde.

Det faldt derfor naturligt, at det blev Hans Thygesen, der i 1809 kom til at løse Mads Pedersen af som sognefoged, et ærefuldt hverv, der dengang og århundredet ud stod en særlig glans om. Den 21. april 1809 jordes Hans Thygesens ægtefælle, 73 år gammel. Trods den store aldersforskel, omkring en snes år, synes forholdet i ægteskabet at have været udmærket, og forståelsen mellem stedbørnene og Hans Thygesen var så god, at vi ser voksne døtre hjemme og fortsat forbindelse med de gifte børn. Af disse er ved skiftet efter moderen sønnen Jeppe Pedersen ejer af svigerfaderens, Anders Kaares, gård nr. 16-15 (Stærsgård). Datteren Gyde er gift med Niels Fugl og Kirsten med Hans Olsen, begge i Nyråd. Sidse er kommet ned i Fredskoven som Rasmus Jensen-Orebys kone, og Maren er ugift. Sønnen arver efter moderen 400 Rd., medens hver af døtrene får 200 Rd. Datteren Inger har været gift med Søren Braker i Nyråd, men er død og har efterladt sig sønnerne Peder og Lars, der modtager hver 100 Rd. i arv efter deres bedstemoder.

Allerede i juli samme år, som Ellen Mathiasdatter døde i april, førte Hans Thygesen en ny kone til gården, idet han giftede sig med Lars Peitersens Anne og således blev svoger til Niels, Peter og Peiter Larsen samt Gotfred Johansen i Vintersbølle, der var gift med Lars Peitersens anden datter, Johanne.

Det kunne nu synes såre godt for Hans Thygesen, men de følgende 10 år er dog stærkest præget af tunge skygger. Lyspunkterne i denne periode er de barnedåb, hvor især Annes slægt er i stadsen. Derimod lykkedes det ikke Hans Thygesen at komme over udlodningen af arvemidler ved skiftet efter sin første kone, før de strenge tider sætter ind, og de 70 Rd. sølvværdi, som Jens Christensen fra Bogø låner ham i 2. prioritet 1813, hjælper kun til 1815, da han må sælge sin Fredskovspart (matr.nr. 9c) til husmand Hemming Jakobsen for 933 Rd., 2 Mark navne-værdi.

1817 den 11. marts sælger Hans Thygesen sit hus på 4 fag med jorden på Stensved (matr.nr. 37) til bødker Johan Carl Mørch og væver Peder Jensen for 400 Rd., og i 1819 afstår han 5 td. land

¹ Lis B. Jensen skriver: Dette er jeg ikke sikker på er korrekt: Hans Thygesen kan også være broder til Peder Thygesen og jeg har noteret at Lars Skovvang mener det samme - <http://aneopslag.dk/alle/per01529.htm#6>

ved stranden (matr.nr. 9b) til indsidder Povl Nielsen for 490 Rd. navne-værdi. Povl Nielsen havde hidtil boet oppe i byen og ernæret sig som hjulmand og træskomand. Da han havde været husar, gik han ofte under kendingsnavnet Povl Husar. På trods af disse salg kneb det stadig for Hans Thygesen at skaffe penge, og den 19. december 1819 låner han 700 Rd. sølv til kurs 262½ mod 2. prioritet af ungarl Niels Pedersen (Bas-Niels).

Sognefogedbestillingen synes heller ikke at bringe Hans Thygesen det held eller den ære, han sikkert havde ventet. Meget tid måtte tilbringes borte fra hjemmet til skade for avlingen. De almindelige forretninger kunne endda gå, såsom vidne ved skifter og handler o.l., men under særlige lejligheder kunne sognefogedpligterne føre meget besvær med sig. Et eksempel herpå er vinteren 1815, da alle veje var tilføjet, og i ganske særlig grad vejstykket fra Nyråd og til Frederik Holms hus på bakken oven for Hulemose. Det var postruten til og fra Kalvehave, og den skulle først og fremmest holdes farbar. Politimesteren havde selv befaret vejen en lørdag, men endnu om mandagen var den ikke "opskuffet", skønt det hverken sneede eller blæste særlig stærkt, og Hans Thygesen måtte stå til ansvar. Da han intet kunne svare, måtte han vedgå en bøde på 1 Rd. Sognefoged Gregorius Hansen fra Tolstrup måtte bøde 2 Rd. for lignende forsømmelse.

I disse år begynder store vejarbejder på hovedlandevejene mod København og Kalvehave, og da tilsigelser og kontrol påhviler sognefogederne, nødvendiggør det udnævnelse af medhjælpere. Unge Niels Rasmussen Bonde fra nr. 16-15 er således hjælpesognefoged i 1816.

Men vejarbejdet er ilde set, det minder nok for meget om hoveriet, og atter og atter er bønder og husmænd med deres sognefogeder fra byerne omkring Vordingborg indstævnet af vejræsenet for at have forsømt deres mødepligt. Og alle var pligtige, det ser vi i 1815 i juni, da husmændene Peder Nielsen og Peder Bertelsen af Bakkebølle må bøde hver 1 Rd. for udeblivelse, men da Niels Jensen af Bakkebølle og Peder Jørgensen af Græsbjerg, der også stod anklaget for samme forseelse, kunne bevise, at de var henholdsvis 81 og 76 år gamle, frifandtes de dog for at møde i fremtiden, da de skønnedes "uduelige til arbejdet".

I efteråret 1818 er beboerne i Ørslev og Vordingborg sogne tilsagt at møde i retten for forsømt vejarbejde. Alle bakkebøllerne var mødt undtagen Hans Hansen Krog, den nye mand på nr. 12-13 (Holberggården), men de kunne forsikre, at de aldrig havde forsømt nogen gang eller siddet tilsigelse til vejarbejde på hovedlandevejen overhørig, og Hans Thygesen måtte så redde sig med, at hans medhjælper muligvis havde begået en fejl.

Kort før jul er det galt igen, og denne gang er det Knudsby-mændene, der skulle have mødt for sent til det tilsagte vejarbejde. Men da de kunne fremlægge den skriftlige tilsigelse fra sognefogeden, og denne udviste det tidspunkt, de var mødt, nemlig kl. 9½, blev tiltalen mod dem frafaldet, men rejstes i stedet mod Hans Thygesen. Han vedgik fejlen, men undskyldte sig med, at han troede, at halv ni skulle skrives 9½.

Nej, Mads Pedersens ligemand som sognefoged var Hans Thygesen ikke, og hans forhold til byfællerne var måske heller ikke så godt. Ifølge en gammel forordning af 1734 var det forbudt bønderne at brænde og sælge brændevin, og for at komme hjemmebrænderiet til livs, tilfaldt bønderne angiveren. Nu havde man vel de fleste steder sørget for sig selv som hidtil og også nu

og da hjulpet venner og naboer med en pægl eller så. Og sådan også hos Lars Stages, så en halv og så en hel pægl, ja undertiden også en hel pot uden at betale mere, end Lars Stage kun havde ringe fordel af, og i flere tilfælde endog tab. Dette vidste byen og hvermand, og altså også Hans Thygesen, og en skønne dag stod Lars Stage i retten tiltalt for ulovligt brændevinssalg. Det nægtede han ingenlunde, men hævdede, at han aldrig havde haft nogen fordel af det, og der blev da heller ikke ført vidner i denne sag, der sluttedes med en bøde på 20 Rd., som Lars Stage straks betalte — til Hans Thygesen. Denne havde vel retten med sig, men Lars Stage havde byen på sin side.

I 1817 frøs det en 14 dages tid før jul så godt i Bakkebølle, at isen kunne bære, og børnene morede sig med at glide på moser og damme. Det var anden søndag før jul, og Hans Thygesen var taget til Vestenbæk, så at kun en huskone og barnepigen Mette Pedersdatter var hjemme på gården sammen med børnene. På en dam tæt ved gården var legen godt i gang, indtil de tre drenge Hans, Niels og Anders var løbet sammen på en plet midt på dammen, hvorved isen var bristet, og alle var gået igennem. Med stor "Besværlighed og Dødsensangst" havde de klatret rundt mellem isflagerne og forsøgt at komme op. Da det endelig efter en halv snes minutter var lykkedes den 14-årige Hans og den 11-årige Niels at komme på fast is, var de, uden at tænke på Anders, der endnu "laa og spruttede" i hullet mellem isstykkerne, styrtet bort fra dammen. Den lille 7-8-årige Karen Hans Thyges var imidlertid straks, da ulykken skete, løbet til gården efter hjælp, og barnepigen var styrtet ud for at redde, men var selv gået igennem til halsen og måtte opgave. Da endelig husmændene Hans Rasmussen og Niels Jakobsen, der var blevet alarmeret af en dreng, kom til med en tækkestige og fik Anders op, var han forlængst død. Han blev dog straks båret ind, af klædt og rullet på et bord for derefter at blive lagt i seng med varme sten ved fødderne, men alt liv var borte. Og således fandt Hans Thygesen ham ved sin hjemkomst fra Vestenbæk. Anders var husmand Niels Larsens slegfredssøn.

Kort efter jul 1820 fødte Ane Hans Thyges en dreng, men kom ikke op af sin barselseng mere, idet hun døde ugedagen efter og blev begravet den 28. januar, kun 31 år. Samme dag holdtes der barnedåb, og slægt og venner fulgte og stod faddere. Hen på sommeren bæres der atter lig fra gården, idet drengen Lars, der kun er 2 år gammel, dør den 5.juni.

For anden gang var Hans Thygesen blevet enkemand, og for anden gang og samme efterår førte han en ung kone til gården. Hun hed Maren Hansdatter, var 26 år og fra Udby sogn. Gårdmand Rasmus Pedersen på nr. 10-3 (Kildegården), der var gift med Marens søster, var forlover sammen med Ole Pedersen i Fredskoven.

Hans Thygesens tid var dog forbi, og det blev kun en stakket tid, han fik lov at nyde sin nye lykke. I det tidlige forår bar Bakkebøllerne deres sognefoged den 16. marts, medens "klokkerne ringet" til Vordingborg kirkegård. Han blev 65 år.

Så længe Ellen Mathiasdatter, der havde gjort Hans Thygesen til gårdmand, endnu levede, var alt i opgang, og sympatien samlede sig om den unge, dygtige og fremadstræbende mand på nr. 5-9. Men det kneb noget med at udfylde sognefogedbestillingen, og lykken lod sig ikke fastholde med de to unge koner, der fulgte efter Ellen. "Thyge"-navnet, eller som de gamle bakkebøller udtalte det, "Tøjse", skulle dog holde sig ved gård og by indtil nutiden.

Da Hans Thygesen døde, var enken, Maren Hansdatter, kun omkring de 26-27 år, og det faldt ikke Ole Jørgensen på nr. 3-8 vanskeligt at få broderen, Anders Jørgensen, der dengang var 23 år, anbragt som mand på gård nr. 5-9 i Bakkebølle. Han har rimeligvis forestået såvel som høsttiden i 1821, men selve brylluppet stod dog først den 16. november. Ole Jørgensen og Marens svoger, Rasmus Pedersen på nr. 10-3 (Kildegården) var forlovere. Den 4. februar 1822 blev Hans Andersen født, og den 21. april var "den nederste bys ende" til første barnedåb hos Anders Jørgensens. Kirsten Rasmusdatter Stage var gudmoder.

Ved skiftet efter Hans Thygesen og Ane Larsdatter tilfaldt der børnene, de to drenge Peder og Anders og pigerne Karen og Kirsten tilsammen 629 Rd. 44 Sk. sølv, og da Anders Jørgensen, der ikke synes at have bragt synderligt med til Bakkebølle, med de hæftelser, der allerede hvilede på gården, ikke kunne stille Overformynderiet sikkerhed for sine stedbørns arvekapital, er det, at broderen Ole Jørgensen ved en 1. prioritets panteobligation i sin gård skaffer denne sikkerhed, alt med regres til broderen.

Det ses altså, at Anders Jørgensen langt fra kom så godt til gården som broderen Ole Jørgensen, der tilmed havde del i opgangstiden. Men skønt han i 1825 "måtte låne" stedbørnenes arvekapital af Overformynderiet for at få Niels Pedersens penge, 750 Rd., der var sagt op, betalt, bringer han dog ikke nye hæftelser på gård og jord eller frasælger parceller.

En undtagelse er dog Anders Jørgensens handel i 1829, hvor han den 13. november sælger 6 fag hus med jord til husmand Mads Rasmussen fra Sallerup. Han var gift med Karen Pedersdatter, der var født på gården her af forældrene Peder Larsen og Ellen Mathiasdatter. Det opgives ikke, hvor meget jord, det drejer sig om, men kun, at det er en "for sig selv indhegnet Mark grænsende til østre Side til Ole Jørgensens Lod, til søndre Side mod Poul Nielsens Lod og til vestre og nordre til min Lod." Efter denne beskrivelse har stedet ligget på det senere matr.nr. 9d. Til opførelse af fire fag udhus skal Anders Jørgensen levere det fornødne over- og undertømmer. Prisen er 500 Rd. sølv, hvoraf de 300 Rd. sættes i 1. prioritet i huset.

Om Mads Rasmussen ved vi, at han samme dag, som købet gik i orden med Anders Jørgensen, solgte sit hus i Sallerup for 300 Rd. Grunden til at han, der var omkring en 48 år, forlod sin fødeby, synes at være en strid med faderen, selvejergårdmand Rasmus Madsen i Sallerup, angående en handel om noget jord. Ved dommen i 1825 den 26. oktober fik Mads Rasmussen imidlertid tilkendt 240 Rd. sedler + renter, og han synes således at være kommet til Bakkebølle med tilstrækkelig kapital, men i 1828 ser vi alligevel fogeden pante ham for 9 Rd.

Det er derfor forståeligt, at han endnu ikke har fået udbetalt Anders Jørgensen inden sin død den 28. februar 1829, og enken Karen Pedersdatter har derfor måttet opgive stedet, som Anders Jørgensen antagelig har overtaget igen. Vi ser ham nemlig i 1830 bortleje "et Hus ved Stranden med tilliggende 2½ Td. Land samt Strandklinten langs hele Gaardens Lod" til fisker Jens Nielsen. Lejemålet gælder for 10 år. Ved dette lejemål er Anders Jørgensen inde på det samme som broderen: Afgift i naturalier og arbejde. Jens Nielsen skal således ikke alene gøre en "Skole-Arbejdsdag og en Kirke-Arbejdsdag samt en Arbejdsdag til Vejen", men også årlig, forår og efterår, levere et lispund fisk og endelig betale 22 Rd. i penge. Huset synes dog at være forsvundet, inden den nye matrikel er udarbejdet, idet vi ikke finder det anført her.

Om enken Karen Pedersdatter ved vi, at hun flyttede til Vordingborg, men hører ellers ikke mere til familien, udover at sønnen Anders fra 1831 drev om som løsgænger, og han fik da også sin straf derfor.

Ved skiftet efter Hans Thygesen blev det aftalt, at børnene skulle forblive i hjemmet indtil deres 18. år mod at Anders Jørgensen blev fri for at svare renter af deres arvemidler. Dette skete også for pigernes vedkommende og for Anders, der imidlertid døde 29. oktober 1825, men for den ældste dreng, Peder Hansen, blev drengene meget omtumlede.

Da han var "stridig og ulærvillig", måtte Anders Jørgensen jævnlig revse ham, hvilket drengens morbror og værge, Niels Larsen fandt, var så slet en behandling, at det burde påtales for øvrigheden, og da han samtidig tilbød at optage drengen i sit hjem mod at nyde hans rentepenge, blev dette imødekommet, og Peder Hansen overgivet til morbroderens omsorg og belæring.

Men det var en meget slet læremester, drengen her var kommet til, og det synes som om det mere var rentepengene, han termin efter termin hentede hos Anders Jørgensen, der interesserede, end drengens skolegang og opdragelse. Peder Hansen blev efterhånden så vanrøgtet, at den anden morbroder, Peiter Larsen, der ved denne tid boede i et hus på Hulemoses jord ved Kulsø, tog drengen til sig for at få skik på ham. — Men det syntes at have været vanskeligt, og hen på sommeren rendte drengen da også fra ham, blev vel atter bragt tilbage af sognefoged Peder Madsen, men da han hen i kornhøsten atter stak af, opgav Peiter Larsen at få noget ud af ham.

Han holdt nu nærmest til hos Niels Larsen i Stensby, der om sommeren lod ham vogte, i 1830 var han således hos Otto Jakobsen, medens han om vinteren fik lov at ture rundt som betler. Det var på en sådan tur i vinteren 1831, at han blev "antruffen i Faxø", og herfra bragt til Kallehave sogns fattigvæsen, der atter sendte ham til Vordingborg Landsogn. For her at få opklaret, hvem drengens forsørgelse påhvilede, blev sognefoged Peder Madsen, Ole og Anders Jørgensen samt Peiter Larsen indkaldt til forklaring.

Sognefogeden oplyste her, at ved skiftet efter Hans Thygesen blev dennes broder Ole Thygesen og husmand Niels Larsen beskikket som børnenes værge, men da Ole Thygesen døde i 1823 og Niels Larsen senere blev dømt i en kriminel sag, fik han selv, der var til stede ved skiftet efter drengen Anders Hansen, i 1828 værgemålet overdraget. Han havde imidlertid ikke haft mulighed for at tage sig af drengen, da denne, som vi har set, havde været anbragt hos sine pårørende, der som bekendt selv havde ønsket at opdrage ham. Det var hans opfattelse, at Peder, der nu gik i sit 15. år og aldeles manglede skoleundervisning, ikke kunne blive holdt sådan i tugt og til undervisning, som behøvedes, såfremt han forblev hos sine pårørende i Vordingborg Landsogn. Han foreslog ham derfor anbragt på Vordingborg Købstads Fattighus, "i hvilket opholdssted det er ham bekendt at flere Børn, der nar været forvildede eller hjælpeløse, ere blevne vel optugtede og vel oplærte". Da drengens arvemidler tilmed nu udgjorde 320 Rd. 1814 Sk., kunne hans ophold her afholdes uden udgift for sognet.

Ole Jørgensen var enig med Peder Madsen såvel i bedømmelsen af Niels Larsens uheldige indflydelse på drengen som i forslaget om dennes anbringelse i fattighuset. Han oplyste

endvidere, at Peder Hansen, med hvem han var besvogret, da han var "gift med en Datter af Ole Thygesen, sognefoged Hans Thygesens Broder", havde opholdt sig hos ham, siden det blev hans tur at tage sig af drengen, der gik på omgang i byen til fattigforsørgelse. Det må dog anføres, at hans opførsel i de uger, han havde været hos ham, havde været upåklagelig.

Også Anders Jørgensen kunne kun anbefale Peder Madsens forslag, skønt han selv ikke var uvillig til atter at tage Peder Hansen til sig i henhold til aftalen ved skiftet. Han tvivlede dog stærkt på, om det ville lykkes ham at holde drengen til stadighed og orden.

Hvorledes det i de følgende år går med Peder Hansens oplæring, hører vi ikke noget om, men en del af hans arvemidler er sikkert anvendt hertil, thi da han i 1837 med sin kurator Jeppe Jensen i Vintersbølle, giver Overformynderiet afkald på sin arv, er denne i alt 270 Rd., 15/4 Sk.

Om Anders Jørgensen, der sad på gården indtil 1855, ved vi ikke ret meget. Han har været sognefoged i en periode, og følgende er en beskrivelse af en begivenhed, der indtraf i denne periode:

Sidst på vinteren 1853 faldt det ind med stærk frost, og stranden blev delvis tillagt. Overfarten gik helt i stå ved Gåbense-Vordingborg, og den ældgamle færgevej Farnæs-Bakkebølle Fredskov blev atter taget op, da posten efter længere tids ophoben skulle over farvandet. Hvor besværligen sådan postgang kunne være, giver følgende billede:

Bakkebølle ligger indesneet, og svære driver sletter vej og skel. En aften sidst på vinteren henimod mørkningen arbejdede en mand sig gennem driverne ind i sognefoged Anders Jørgensens gård. Det var en færgekarl fra den anden side som sammen med 15 andre lige var landet på den faste is ud for Bakkebølle Fredskov med flere dages postgang fra Lolland-Falster. Det gjaldt nu om hurtigt at få dette gods videre til Vordingborg, og det var for at få befordring hertil, at denne færgekarl ved navn Sven Jepsen nu havde slidt sig op fra stranden til sognefogedens gård.

Der blev også taget vel imod ham med mad og drikke, men at tage hestene af stald i sligt et vejr syntes ingen straks at være tilbøjelig til, da man var udsat for at få såvel heste som seletøj ødelagt. Dette passede ikke færgekarlen, og der blev brugt heftige ord, men da bakkebøllerne vel kendte loven, at den Kgl. Post altid havde krav på assistance, blev enden dog, at man begyndte at gøre sig klar til turen, medens der gik bud til de to nabogårde (Ole Jørgensen og Peder Jensen) om med kortest varsel at møde ved Klinten med slæde og mandskab for at forsøge at få posten frem til Vordingborg.

Hos Ole Jørgensen var den 71-årige gårdejer allerede gået til ro, men stod dog straks op for at ordne det fornødne og navnlig for at være med at skovle så meget åbning i driverne, at slæden kunne komme ud fra gården. Klokken var dengang 8 slet.

Ved samme tid drog de andre 2 slæder af gårde. Anders Jørgensens slæde blev kørt af sønnen Hans, der var hjemme og bestyrede gården for sin svagelige far. Skønt turen fra gården til stranden jo kun gik over gårdens egne jorder, var den dog meget

besværlig. Gang på gang sad heste og slæde fast i driver ved gærder og hegn, og gang på gang måtte hestene spændes fra og hales ud af driverne, og da man endelig nåede klinten, var to sæt seletøj sprængt og kuske og heste udasede.

Men nu forlangte færgekarlen, at bønderne skulle køre ud på isen for at hente postgodset, som lå henimod en fjerdingvej ude. Men dette vægrede bønderne sig bestemt ved, da man skønnede, at driverne ved foden af klinten ville begrave både heste og slæder. Vel havde hmd. Poul Nielsen, ved hvis hus de holdt, gravet en smal gang ned til stranden, men ad den var det umuligt at komme frem med forspand og slæde.

Der opstod nu et mundhuggeri mellem færgefolkene på den ene side og bønderne på den anden. At disse herunder blev udskældte for torskehoveder, som de besvarede med at byde færgekarlene på prygl, passer godt ind i situationen og aktører, og at der ikke kom et veritabelt slag i gang ved Bakkebølle Strand hin vinternat skyldes sikkert ikke så meget bønderne, af hvilke navnlig Hans Andersen var kendt for sin rappe mund og løse næver.

Enden på ordskiftet blev, at såvel færgefolk som bønder i skøn forening i sne til knæene måtte bære postgodset den lange vej fra oplagringen på isen og op til slæderne på klinten.

Og så begyndte eller rettere fortsatte vel nok den besværligste slæderejse, som bakkebølleme før eller siden havde været ude for, og hvis besværligheder bedst måles med den tid, det tog at passere den 1-mils vej, idet de først nåede Vordingborg mellem 3 og 4 om morgenen og atter først var hjemme igen ved 7-tiden, således at heste og mennesker altså havde været i sne i stive 11 timer.

Nå, den lollandske post skulle jo frem og kom frem, og de nævnte tre Bakkebølle-bønder har deres del af æren herfor.

Umiddelbart før sin død købte Anders Jørgensen matr.nr. 10e (et stykke jord beliggende lige overfor gården, nord for vejen). Denne parcel, er senere solgt til Ottegården af Jeppe Hansen, der havde gården 1907-16.

Efter Anders Jørgensens død i 1855 sidder hans enke Maren Hansdatter i uskiftet bo indtil den 30. dec. 1861, da hun overgiver skødet til sønnen Jens. Men allerede i 1856 havde hun overdraget den ældste søn Hans en parcel, matr.nr. 9d, til bebyggelse inden 2 år. Hans Andersen begyndte straks byggeriet, og efter at han havde fået bygget sin gård, synes det som om Toye- eller Toyse-navnet forlod gård nr. 5-9 og flyttede med Hans Andersen. Vi ser ham nemlig omtalt som Hans Andersen Toyesen og senere blot som Hans Toyesen, og hans gård kaldes Toyegården. Når vi derfor støder på et gammelt billede af Bakkebølle-bønderne fra ca. 1870, taget på "Toyegården", må vi regne med, at det er det senere "Baltica".

Toyse-navnet klæbde ikke alene på Hans Toyesen, men også på hans efterkommere. Skulle der så være kommet en anden klang over navnet, så efterslægten ikke rigtig ville kendes ved

det, så er det måske netop pga. Hans Toyesens temperament, som beskrevet i beretningen om den besværlige posttransport i 1853, nemlig "den rappe mund og de løse næver".

Toyegaarden gik fra Hans Toyesen til sønnen August Hansen, kendt som Tøjse-August. De nærmere omstændigheder kender vi ikke, men Tøjse-August solgte hurtigt gården, og der har siden været forskellige ejere. I 1907 hed ejeren Ole Jensen, hans kone hed Oline, og de havde datteren Bodil. Da de solgte gården, rejste de til Toksværd, hvor de overtog konens fødegård. Den næste ejer af Tøjegaarden hed Laurits Olsen, og den næste igen hed Hans Hansen. Kort efter 1916 blev den atter lagt sammen med Klintenæs, men herom senere.

Tilbage til Jens Andersen, som altså overtog hjemgården i 1861, han synes at have været en særdeles driftig mand. I 1868 lader han gårdens nuværende stuehus opføre til afløsning for det gamle, der var i den østlige længe. Den 17. dec. 1870 køber han Stagegaarden, nr. 4-5, og driver begge gårde sammen, indtil han i 1890 skøder Stagegaarden til sin søn Anders Jørgen Andersen. Samme år køber han Fuglegaarden, nr. 1-7, og bosætter sig der med sønnen Rasmus Andersen som bestyrer, mens gården her overdrages til sønnen Alfred Andersen.

Alfred Andersen synes ikke at have arvet faderens driftighed, og omkring 1907 blev han nødt til at sælge gården, der nu hedder Klintenæs. Han blev derefter slagteriarbejder.

Køberen er Jeppe Hansen, der er søn fra Kriggaarden i Ørslev. Han havde købt en gård på 70 tdr. land i Teglstrup, som han derfor solgte. Vi ved ikke ret meget om ham, ud over at der i ægteskabet var 3 døtre og en søn, som efter sigende havde et meget vanskeligt temperament. Han blev på et tidspunkt indskrevet som elev på Brøderup Højskole. Vi ved ikke, hvor længe han var der, før forstanderen skriftligt meddelte forældrene, at han var stukket af. Han rejste vistnok til Jylland og blev gift med en polsk pige, noget der dengang ikke var særlig velset. Jeppe Hansen var en ivrig skytte, han blev formand for den lokale skytteforening, og på gårdens jord var der en skydebane helt nede ved stranden.

Pga. svigtende helbred måtte han omkring 1916-17 sælge Klintenæs og flyttede til Nyråd til ejendommen Elverhøj. Han beholdt imidlertid gårdens Skibeplads-andel, og lod den tinglyse sammen med Elverhøj. Det huede naturligvis ikke de øvrige skibepladsejere, og i forhandlingsprotokollen ser vi følgende:

Lørdag den 21. November 1931 holdt Skibepladsjerner Møde på Nynæs, Kro i Aarhede, ring af at de af Skibepladsjerner var flygtede Gaardene. Omkring alle Skibepladsjerner var mødt. Det vedtoges at lade Holger Larsen

betale den bortflyttede års foreløbig, hvorimod det overlodes P. S. Holberg at forhandle med Jeppe Hansen, og det vedtoges at byde dem 25 Mener imod, at han lod Gården aflyses af sin Ejendom, Elverhøj, hvori han havde ladet den indlyses.

Nynæs d. 21. November 1932
P. S. Holberg.

Der kom imidlertid ikke noget ud af den forhandling, og da Elverhøj i 1937 blev solgt til bager Nielsen, gled skibeplads-andelen ud af tingbogen. Den fulgte ikke med i handelen, men m.h.t. ejendomsbeskatning stod den sammen med Elverhøj indtil 1948, hvorefter den har fulgt Klintonæs. Da andelen ifølge tingbogen ikke eksisterede, enedes de øvrige skibepladsjere ved et møde først i 40'erne om at udstede en erklæring, som stillede den daværende ejer af Klintonæs, Niels Hansen, lige med de øvrige ejere.

Som nævnt solgte Jeppe Hansen i 1916 Klintonæs. Køberne var et konsortium bestående af grevinde Molke, Marienborg på Møn, godsforvalter Hammerich, samme sted, overgartner Eriksen, ligeledes fra Marienborg, og Ors. (Overretssagfører) Salicath, Vordingborg. Grunden til dette køb var, at gartner Eriksen på en ø i Nakskov fjord, Slotø, havde fundet et særdeles velsmagende æble, som han kaldte "Slotø-æblet". Det var meningen, at man ville dyrke dette æble på Klintonæs' jord, og i første omgang blev gårdens sydligste jorder, matr.nr. 9f tilplantet. Kort tid efter købte konsortiet også Tøjegården og tilplantede jorden dér. Ideen med Slotø-æblet, som var et fortrinligt madæble, var at skabe en eksport til Baltikum og deraf firmavnavnet Baltica, og der var endog planer om at bygge en udskibningshavn. Jordtilliggende blev omgivet af en læplantning bestående af gran, syrener mm. Man ansatte en bestyrer, Jens Gert Christoffersen, som boede på Klintonæs, og bestyrelsen blev udvidet med godsejer Collet, Lundbygård, og Erhard Frederiksen, Ørnehøj.

Det viste sig imidlertid, at Slotø-æblet ikke svarede til forventningerne, og en del af træerne måtte podes om med andre sorter. I forbindelse hermed frasælger man først i 20'erne gården Klintenæs og 16 tdr. land jord til forlagsboghandler Juncker, og bestyreren flytter ned på Toyegaarden, der fra nu også kaldes Baltica.

Vi følger nu kort Balticas videre skæbne:

En senere bestyrer er en bror til ingeniør Holm på Ørnebjerg. Først i 1930'erne indser konsortiet, at det ikke var gået som forventet, og hele plantagen bliver solgt til handelsgartner Beck, der kort tid efter ansætter Henriksen som bestyrer. I 1937 blev bygget ny bestyrerbolig til datteren og svigersønnen Vetel på et hjørne af Stagegårdens jord, som blev mageskiftet med et tilsvarende hjørne af Balticas jord. Kort tid efter brændte den gamle Toyegaard. Baltica drives videre som frugtplantage, og Slotø-æblets rolle var aldeles ikke udspillet, for så sent som efter 2. verdenskrig blev det eksporteret i stor stil til Østtyskland via jernbane med indladning i banevogne på Bakkebølle Holdeplads.

Da Beck dør, sælger hans enke først i 60'erne det hele til vekselerer Waagensen, der via udstykningen af Baltica starter sommerhus-området ved Bakkebølle Strand.

Tilbage til Klintenæs. Man fortæller, at Klintenæs i Junckers tid blev fikset gevaldigt op, bl.a. kom der guldstafferinger på vinduesrammer og dørkarme. I 1924 sælger Juncker gården til maltgører Niels Hansen fra Rødstofte Skov. Han lader det levende hegn rundt om gårdens jord rydde men planter til gengæld frugttræer i stykket mellem gården og skellet til Stagegården. Han køber også 8 tdr. land jord (matr.nr. 9i) af A/S Baltica, så gårdens tilliggende derved bliver 24 tdr. land. I 1948 rejser familien til Viemose, og den nye ejer af Klintenæs er Thomas Svendsen.

Thomas Svendsen kommer fra Ørslev, men hans slægt stammer fra Vendsyssel, og i slægten findes en slægtsbog, der meget udførligt omhandler slægtens grene. Han er gift med Alma, som på mødrene side stammer fra gård nr. 6-10 (Askemosegård) og på fædrene side fra den Hemming Jacobsen, der i 1811 købte hus matr.nr. 28 fra gård nr. 2-6 (Bødkegården).

Thomas og Alma Svendsen fandt sig hurtigt til rette i "Bylauget", hvor Thomas i mange år var en meget engageret formand. Der er to børn i ægteskabet, Birgit, som er gift med Henning Langebæk i Stensved, og Carl, som er gift og er gårdmand i Jylland.

Thomas og Alma ejede de sidste 5 år før købet af Klintenæs ejendommen matr.nr. 7b, som nu i forbindelse med anlæg af Sydmotorvejen er nedlagt, og hvis sidste ejer var Børge Jørgensen. På grund af alder solgte de i 1985 Klintenæs til Mogens Carstensen på gård nr. 3-8. Jorden blev lagt sammen med gården dér, mens bygningerne med 10.000 m² jord blev solgt til Tømremester Biskopstø i Vordingborg,

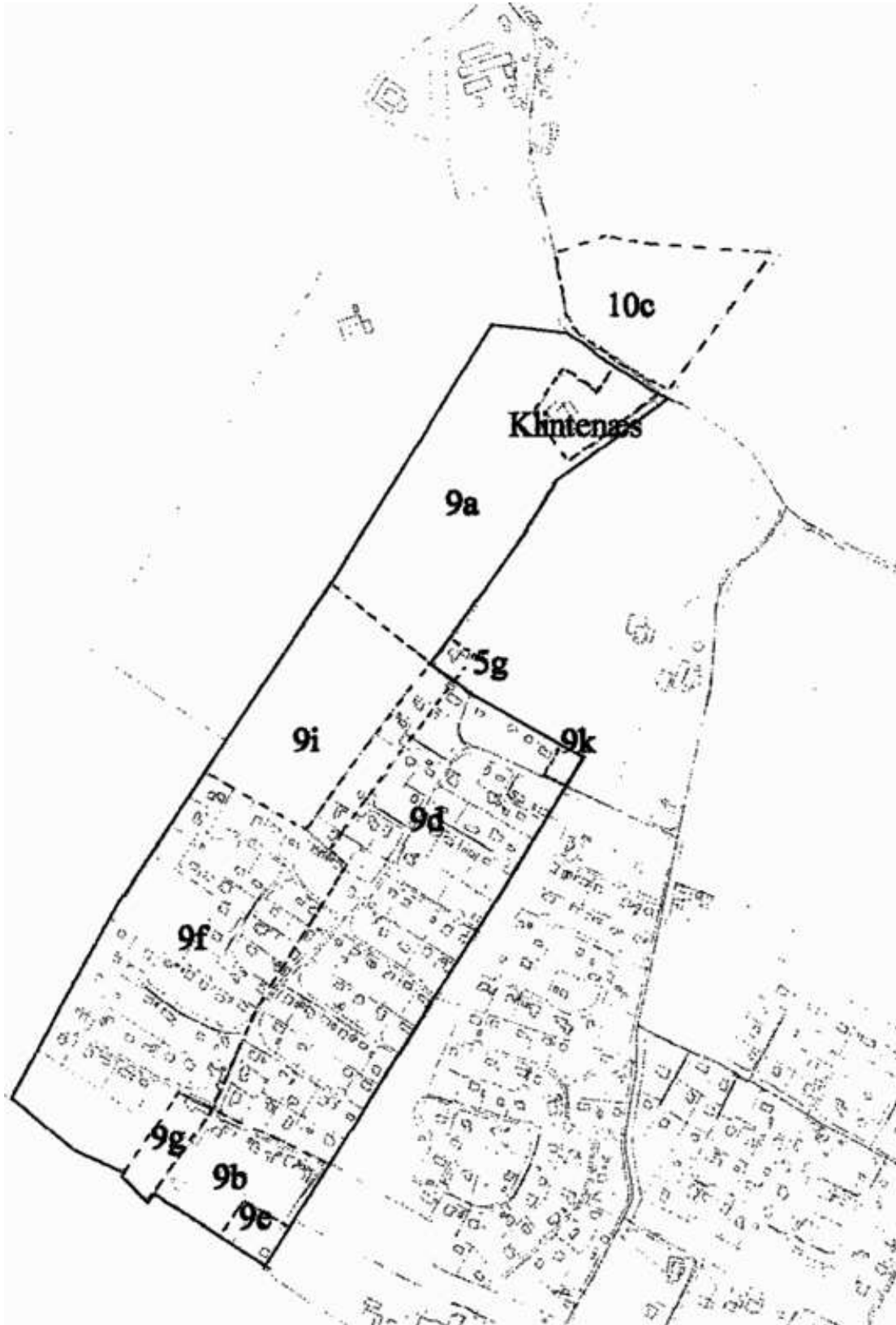
Klintenæs ophører hermed som selvstændigt landbrug!

Gårdens oprindelige skel

De oprindelige skel er tegnet med: _____

Frasolgt siden eller tilkøbt er tegnet med: - - - -. Fredskovsparten får matr.nr. 9c.

Matr.nr. 9d + 9f var den egentlige frugtplantage. Matr.nr. 9e og 9g er udskilt fra nr. 9b.

Udstykning, tilkøb, forpagtning m.m.

- 1795 Selveje, derefter ophører fællesskabet og hver gård får en samlet jordlod.
- 1801 Gården tildeles fredskovspart matr.nr. 9c samt hus matr.nr. 37.
- 1815.02.18 Ovenstående fredskovspart sælges til hmd. Hemming Jacobsen.
- 1817.03.11 Sælger Hans Thygesen hus nr. 37 med 2 tdr.land "på Stensved" til bødker Johan Carl Mørch og væver Peder Jensen.
- 1819.11.13 Sælger Thygesen parcellen matr. 9b, ved stranden, på ca. 5½ tdr. land til inds. Poul Nielsen
- 1825.11.13 Sælger Anders Jørgensen et 6 fag hus med jord (en del af det senere matr.nr. 9d) til Mads Rasmussen fra Sallerup.
- 1829 Anders Jørgensen overtager det igen 1829 og udlejer det 1830 med 2½ tdr. land jord + hele gårdens strandklint i 10 år til fisker Jens Nielsen
- 1855 Jens Andersen køber matr.nr. 10c fra gård nr. 6-10. Parcellen følger gården til omkring 1910-14, da Jeppe Hansen sælger den til Ottegården.
- 1856.05.31 Anders Jørgensens enke overdrager matr.nr. 9d til sønnen Hans Andersen til bebyggelse inden 2 år. Det bliver til "Toyegården".
- 1870 Jens Andersen køber Stagegården. Den drives sammen med Klintenæs til 1890, da Jens Andersen overdrager den til sønnen Anders Jørgen Andersen.
- 1916 Jeppe Hansen sælger 1916 gården til konsortiet, som derefter også køber Toyegården. Hele det gamle jordtilliggende er nu samlet igen under navnet Baltica.
- 1922 Klintenæs, med 16 tdr. land, frasælges 1922 til forlagsboghandler Juncker.
- 1924 Niels Hansen køber 8 tdr. land fra Baltica og lægger dem til Klintenæs.
- 1963 Vekselerer Waagensen køber Baltica og starter dermed sommerhusudstyknigen "Bakkebølle Strand".
- 1985 Blev Klintenæs solgt til Mogens Carstensen, nr. 3-8. Alma og Thomas Svendsen flyttede til Vordingborg, hvor Thomas Svendsen døde i 1986.
- 1985 I august 1985 solgte Mogens Carstensen bygningerne og 10.000 m² jord til tømrermester Troels Biskopstø og lagde resten af jorden sammen med gård nr. 3-8. Klintenæs ophører som selvstændigt landbrug.

Ved bogens udgivelse består ejendommen Bakkebøllevej 130, Klintenæs, ifølge Tinglysningsretten af følgende matrikler: Bakkebølle, Vordingborg Jorder 9a. I alt 9.985 m².

Navneindex

- Alfred Andersen; 2; 19
Alma Svendsen; 21; 24
Anders Hansen; 16
Anders Jørgen Andersen;
19; 24
Anders Jørgensen; 2; 14;
15; 16; 17; 18; 24
Anders Kaare; 11
Anders Ladefoged; 11
Ane Hans Thyge; 13
Ane Hansdatter; 2; 9; 10
Ane Larsdatter; 14
August Hansen; 18
bager Nielsen; 20
Bas-Niels; 12
Beck; 21
Bent Andersen; 9
Biskopstø; 1; 2; 22
Bolle Frederik Plum; 8
Børge Jørgensen; 21
Chresten Mogensen; 4
Christen (Hansen)
Mogensen; 4
Christen Hansen; 4
Christen Hansen
Mogensen; 2
Christen Mogensen; 5
Christen Møller; 5
Christen Sørensen Møller;
5
Clara Erichs; 5
Collet; 20
Ellen Mathiasdatter; 2; 10;
11; 14
Erhard Frederiksen; 20
Eriksen; 20
Frederik Holm; 12
Frimand; 2; 10
gartner Eriksen; 20
Gotfred Johansen; 11
Gregorius Hansen; 12
Gyde Nielsdatter; 10
H. M. Casse; 8
Hammerich; 20
Hans Andersen; 14; 18; 24
Hans Andersen Toyesen;
18
Hans Fugl; 11
Hans Hansen; 12; 18
Hans Hansen Krog; 12
Hans Jørgen Erik; 7
Hans Nielsen Griff; 3; 4
Hans Olsen; 11
Hans Pedersen; 5; 10
Hans Pedersen Stær; 5
Hans Rasmussen; 13
Hans Thygesen; 10; 11; 12;
13; 14; 15; 16; 24
Hans Thygesen / Tøjesen;
2
Hans Thygesens Broder; 16
Hans Toyesen; 18
Hemming Jacobsen; 21; 24
Hemming Jakobsen; 11
Hemming Nielsen; 7
Henriksen; 21
ingeniør Holm; 21
Jacob Abrahamsen; 6
Jakob Bendtsen; 11
Jens (Jacobsen)
Mogensen; 5
Jens Andersen; 2; 19; 24
Jens Christensen; 11
Jens Gert Christoffersen;
20
Jens Jacobsen; 5; 6
Jens Jacobsen Mogensen;
2
Jens Larsen Stage; 6
Jens Mogensen; 3; 4; 5; 6
Jens Mogensen Jacobsen;
5
Jens Nielsen; 3; 15; 24
Jens Nielsen Mogensen; 2
Jens Rasmussen; 6; 8
Jens Stage; 6; 7
Jep Mogensen; 3
Jeppe Hansen; 2; 18; 19;
20; 24
Jeppe Jensen; 16
Jeppe Pedersen; 11
Joen Nielsen; 7
Johan Carl Mørch; 11; 24
Juncker; 2; 21; 24
Junckers; 21
Karen Pedersdatter; 14; 15
Kirsten Mogensdatter; 3; 4
Kirsten Rasmusdatter; 3
Kirsten Rasmusdatter
Stage; 14
Lars Jeppesen; 7; 10
Lars Nielsen Stage; 5
Lars Peitersen; 11
Lars Stage; 13
Laurits Nielsen Stage; 4
Laurits Olsen; 18
Laurits Pedersen Børring; 5
Laurs Børring; 4
Mads Pedersen; 11; 12
Mads Rasmussen; 14; 15;
24
Maren Hansdatter; 2; 13;
14; 18
Maren Pedersdatter; 5
Margrethe Hansdatter; 11
Mathias Andersen; 10
Mette Pedersdatter; 13
Miehell Lolliche; 5
Mogens Carstensen; 2; 21;
24
Mogens Ibsen; 3
Molke; 20
Morten Jørgensen; 2; 3
Morten Rasmussen Piil; 3
Niels Fugl; 11
Niels Hansen; 2; 5; 20; 21;
24
Niels Jakobsen; 13
Niels Jensen; 12
Niels Larsen; 13; 15; 16
Niels Mogensen; 3

Niels Mogensen / Ibsen; 3
Niels Mogensen Ibsen; 2
Niels Nielsen; 9
Niels Pedersen; 12; 14
Niels Rasmussen; 2; 7; 8;
12
Ole Jacobsen; 5
Ole Jensen; 18
Ole Jørgensen; 14; 16; 17
Ole Larsen; 2; 9
Ole Larsen Bødker; 2; 9
Ole Nielsen; 10
Ole Pedersen; 4; 13
Ole Pedersen Kræmmer; 4
Ole Sørensen; 3
Ole Thygesen; 16
Olle Hansen; 5
Olle Kimmer; 4
Oluf Persen; 2; 3
Otte Andersen; 2; 8; 9
Otto Jakobsen; 15
Peder Bertelsen; 12

Peder Hansen; 2; 9; 10; 15;
16
Peder Jensen; 4; 11; 17; 24
Peder Jørgensen; 12
Peder Larsen; 2; 10; 14
Peder Madsen; 15; 16
Peder Mortensen; 3
Peder Nielsen; 10; 12
Peder Olsen; 5
Peder Piil; 5
Peder Skrædder; 10
Peder Thygesen; 10
Peder Tønnesen; 6; 7
Peiter Larsen; 11; 15; 16
Poul Nielsen; 14; 17; 24
Povl Husar; 11
Povl Nielsen; 11
Rantzau; 5
Rasmus Andersen; 19
Rasmus Haagensen; 10
Rasmus Haagensen
Frimand; 2

Rasmus Jensen; 8; 11
Rasmus Madsen; 3; 15
Rasmus Mogensen; 6; 7
Rasmus Nielsen; 6
Rasmus Nielsen
Mogensen; 2
Rasmus Olsen Stær; 9
Rasmus Pedersen; 13; 14
Regimentsskriver Plum; 8
Salicath; 20
Sidsell Jensdatter; 5
Søren Braker; 11
Søren Bruus; 4; 5
Søren Kaare; 3
Søren Nielsen; 6; 7
Thomas Svendsen; 2; 21;
24
Troels Biskopstø; 24
Tøgger Nielsen; 7
Tøjse-August; 18
Waagensen; 21; 24